

مروری بر مهم ترین اتفاقات سیاسی سال ۹۷

سالی که نگوست...

از موشک‌های سطح به سطح، اهداف متعلق به ایران و حزب‌الله در خاک سوریه را مورد حمله قرار داده است. نتایج‌هاو مثل قبل در اعلام خبر مربوط به حمله به آنچه آن را اهداف نظامی ایران می‌خواند، محافظه کار نبود.

نشست محکوم به شکست در ورشو
نشست ورشو لهستان؛ با ایده آمریکا و با محوریت ضدایرانی برگزار شد. آمریکا این وعده را داده بود که این نشست فرصتی برای بررسی تهدید ایران برای منطقه و جهان (!) خواهد بود. واکنش ایران به این نشست و اهداف و حاشیه‌های آن کاملاً «منفی» بود. «ظریف» در مقام وزیر خارجه ایران، در توثیتی نوشت که از لهستانی که زمان جنگ جهانی، ایران مامن و پناهگاه آوار گانش شده، انتظار ندارد میزبان نشستی ضدایرانی یا به تعبیر وزیر خارجه «سیرک ضدایرانی» باشد.

نشست ورشو طی روزهای ۲۴ و ۲۵ بهمن‌ماه برگزار شد. نتایج‌هاو تاکید کرده بود که از فرصت این نشست برای تشدید فشار بر جمهوری اسلامی ایران بهره خواهد برد. پیش از شروع رسمی نشست هم با یک توطئه تهدیدآمیز خبر ساز شد. او علناً ایران را به جنگ تهدید کرد و نوشت: «به نشست‌های با حضور شصت وزیر خارجه و سفرای کشورهای سراسر جهان علیه ایران می‌روم. مسئله مهم درباره این نشست که مخفی هم نیست، این است که نمایندگان کشورهای عربی نشستی علنی با اسرائیل برای پیشبرد منفعت مشترک جنگ با ایران برگزار می‌کنند.» البته بازخورد‌های منفی به این توطئه آن قدر زیاد بود که چندساعت بعد این توطئه حذف و سخنگوی کابینه اسرائیل مجبور شد افشاح رئیس را جمع و جور کرده و بگوید منظور نتایج‌هاو «جنگ» نبوده و در ترجمه عبری اشتباه پیش آمده است! در حاشیه این نشست ضیافت‌های عربی -اسرائیلی هم شکل گرفت.

«جمال خاشقچی» و باقی ماجراها
اما یکی از خبرسازترین و مهم‌ترین اتفاقات سیاسی جهان در سالی که گذرانیم، قتل «جمال خاشقچی» روزنامه نگار سرشناس عربستانی بود که در کنسولگری سعودی‌ها در ترکیه رخ داد. جمال خاشقچی پس از آنکه برای دریافت مدارکی مربوط به ازدواج خود به این سر کنسولگری رفت، ناپدید شد. عربستان مدعی شد که او از سر کنسولگری خارج شده، اما خدیجه (نامزدش) این موضوع را رد کرد. نام خاشقچی در لیست افراد تحت تعقیب بن سلمان قرار داشت. ترک‌ها مدعی بودند مدارکی در دست دارند که نشان می‌دهد این روزنامه‌نگار سرشناس از کنسولگری خارج شده است. ارزیابی اولیه نشان می‌داد خاشقچی در کنسولگری عربستان در استانبول به قتل رسیده و تکه‌تکه شده‌است. بعد هم قاتلان جنازه تکه‌تکه شده را از ساختمان خارج کرده‌اند.

همه چیز به گردن «بن سلمان» افتاد و دنیا بر علیه شاهزاده آدمکش سعودی موضع گرفت. سعودی‌ها به دست و پا زدن و تقلا برای نجات و تبرئه خود از این داستان افتادند. ابتدا موضوع را تکذیب کردند. بعد گفتند در یک مشاجره تصادفی کشته شده است. «بن سلمان» مدعی شد در جریان این قتل نیست و عاملان را به شدت مجازات خواهد کرد. دستور بر کناری ژنرال احمد عسیری معاون وزارت اطلاعات عربستان و سعود القحطانی، از دستیاران محمد بن سلمان، صادر و ۱۸ نفر ناشناس دیگر هم بازداشت شدند و... جهان تا چندروز در گیر این قتل وحشیانه و عجیب و غریب بود. همه جا صحبت از خاشقچی بود. بن سلمان منزوی شده بود و سران کشورهای دیگر حاضر به دیدار با او نبودند. «پوتین» البته نه تنها در حاشیه یک نشست با بن سلمان دیدار کرد بلکه لبخند‌های زیادی هم بینشان رد و بدل شد. چندماهی از این حادثه می‌گذرد. حالا آب و تاب داستان و اتهامات اطراف آن کم شده، اما جنازه خاشقچی هنوز پیدا نشده‌است. آخرین خبر این بود که جنازه در اسید انداخته شده است!

ایران و چالش تمام نشدنی FATF
لوايح چهار گانه‌ای که یکی از مهم‌ترین بحث برانگیزترین موضوعات روز سیاست ایران در سال ۹۷ بود. گروه ویژه‌ا سال ۲۰۰۸ خطر

را حیل رحمانی | گروه سیاست
rahilrahmani@gmail.com

تورم و تحریم‌ها؛ سیاست و اقتصاد ایران در سال ۹۷ تحت تأثیر این دو اتفاق مهم قرار گرفت. اعتراض‌ها، بحران بانک‌ها، چالش‌های قومی و البته نزاع‌های آب را هم به این دو اضافه کنید. ائتلاف سعودی -صهیونیستی شکل گرفته با محوریت ضدایرانی نیز علنی تر و پررنگ‌تر از گذشته آغاز به کار کرد. «برجام» و FATF دو اصطلاحی بود که امسال شاید بیشتر از هر اصطلاح دیگری در فرهنگ‌نامه سیاسی ایران مورد استفاده قرار گرفت و محل مناقشه چهره‌هاو جریان‌های سیاسی بود. با هم مروری گذرا بر مهم‌ترین اتفاقات سیاسی سال داریم.

خروج آمریکا از برجام
۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷؛ دونالد ترامپ؛ رئیس جمهور آمریکا رسماً خروج آمریکا از برجام را اعلام کرد. ترامپ از همان زمان کارزارهای انتخاباتی، بنای ناسازگاری و اتهام‌زنی و تهدید علیه ایران را گذاشت و گفته بود اگر به کاخ سفید برسد، برجام را پاره خواهد کرد چون این توافق را قبول ندارد و معتقد بسوداوباما در برجام، امتیازات زیادی به ایران داده‌است. در نهایت هم امسال و پس از توطئه‌ها و تهدیدهای بسیار، خروج آمریکا از این توافق را اعلام کرد. پس از آن، همه منتظر واکنش ایران بودند. واکنش‌ها در داخل متفاوت بود؛ عده‌ای اعتقاد داشتند باید از برجام بلافاصله خارج شویم و برخی دیگر معتقد بودند نباید با این موضوع احساسی بر خورد کنیم بلکه باید منطقی بوده و تصمیم عاقلانه‌ای بگیریم. مسئولان کشورمان در نهایت اعلام کردند تا وقتی منافع ایران بدون آمریکا در برجام حفظ شود، در این توافق می‌مانند و همراه با اروپایی‌ها برجام را ادامه می‌دهند. اروپایی‌ها قول‌هایی دادند هر چند در نهایت عملی نشد.

مئلثی که اضلاع نامتساوی دارا
دوران پسدادش در سوریه و سهم‌خواهی کشورهای در گیر در جنگ داخلی این کشور و مذاکرات سه جانبه کشورهای ایران، روسیه و ترکیه بر سر چگونگی پیش بردن روند صلح در این کشور جنگ‌نده، از دیگر اتفاقات سال ۹۷ بود. سه دوره نشست در سوریه، ترکیه و تهران که قالب تصاویر مشترکی از اردوغان، پوتین و روحانی را شکل داد و لبخند‌هایی که رو به دوربین می‌زدند و وعده‌هایی که درباره اتفاقات خوب در سوریه می‌دادند. در پایان امسال آنچه رسانه‌های بین‌المللی درباره آن نوشتند، از ایجاد شکاف و اختلافات بین اضلاع مثلث در گیر در سوریه حکایت داشت، به ویژه گمانه‌زنی‌هایی درباره ایجاد اختلاف بین ایران و روسیه شکل گرفت و با مبین آمدن پای نتایج‌هاو و اسرائیل و تلاش نخست وزیر اسرائیلی برای نزدیک تر شدن به روسیه، قوت هم گرفت. رسانه‌ها از نفوذ اسرائیل و هماهنگی با روسیه برای حمله به پایگاه‌های ایران در سوریه خبر می‌دادند.

در گیری ایران -اسرائیل در سوریه
بیست و یکم بهمن ۹۶ بود که بنا بر ادعای طرف اسرائیلی، این رژیم به پایگاه تیغور در حومه شهر تدمر یا پالمیرا در استان حمص حمله کرده بود؛ پایگاهی که به گزارش رسانه‌های اسرائیل، به تازگی به «یکی از مراکز اصلی فعالیت شبه نظامیان هواداران ایران» در سوریه تبدیل شده بود. در آن زمان، ارتش اسرائیل تأیید کرد در واکنش به «رخته پنهان ایرانی» از آسمان سوریه به حریم هوایی اسرائیل، به شماری از «هدف‌های سوری و ایرانی» در سوریه و از جمله به پایگاه تیغور در حومه حمص حمله کرده است، اما این ادعاها از سوی مقامات ایرانی تکذیب شده و بهرام قاسمی، سخنگوی وزارت خارجه، گفته بود: «از نظر ایران، سوریه حق دفاع مشروع از خود را دارد. مقام‌های اسرائیلی برای لاپوشانی جنایتان‌شان به دروغ‌گویی علیه دیگر کشورها روی آورده‌اند.» اسرائیل گفته بود: «پهپاد ایرانی» از این پایگاه برخاسته است.

این حملات در سال ۹۷ هم ادامه پیدا کرد و برخی گمانه‌ها حکایت از آن داشت که اسرائیل با هماهنگی با کرملین دست به این اقدامات می‌زند. روابط حسنه کرملین -تل‌آویو پس از یک درگیری شدید که تا پای تهدید به جنگ نظامی هم پیش رفت، شکل و شمایل دیگری به خود گرفت و پررنگ‌تر شد! سقوط هواپیمای ایلوشین -۲۰ روسیه در سوریه که کشته شدن ۱۴ افسر روس و عصبانیت شدید پوتین را به دنبال داشت، از اتفاقات سیاسی مهم امسال بود. در روزهای پایانی شهریورماه بود که رسانه‌ها خبر دادند پایگاه هوایی حمیمیم سوریه که در اختیار نیروهای روسی است، ارتباط خود با یک هواپیمای ایلوشین -۲۰ در دست هنگامی که جنگ‌نده‌های اف -۱۶ اسرائیل به استان لاذقیه سوریه حمله کرده بودند، از دست داد و سقوط کرد و همین ماجرا، سرآغاز درگیر شدن روس‌ها و اسرائیلی‌ها و تهدید پوتین به انتقام سخت بود. تهدیدی که در نهایت نتایج‌هاو را مجبور کرد عذرخواهی کند، در آذرماه امسال اسرائیل صراحتاً ادعا کرد با استفاده

مرجع اول حوزه نجف بود. آیت‌الله سیستانی در تمام این سال‌ها، کمتر حاضر به ملاقات با رهبران سیاسی دنیا شده و سکوت در حوزه را به ورود مستقیم به حوزه سیاست ترجیح داده در حالی که همواره از او به عنوان شخصیتی بسیار تأثیرگذار در امور کشور عراق نام برده شده‌است. در چنین شرایطی پذیرفتن ملاقات با رئیس جمهور ایران، پیام‌های مختلفی را به دنیا مخابره می‌کرد و از اهمیت و حساسیت خاصی برخوردار بود.

تور و حادثه‌های تلخ

یکی از تلخ‌ترین اتفاقات امسال، حادثه تلخ تروریستی اهواز و خاش در سیستان بود. اولی در تابستان بود و دومی در زمستان. در جریان رژه نیروهای مسلح در اهواز به مناسبت آغاز هفته دفاع مقدس، تروریست‌ها با حمله به این رژه، تعدادی از نیروهای مسلح کشورمان و البته تعدادی از مردم بی‌گناه و از جمله «محمدطاه‌ا ی چهارساله را به شهادت رساندند. پنج ماه بعد و در ۲۴ بهمن‌ماه، بر اثر حمله تروریستی به اتوبوس پرسنل سپاه در سیستان و بلوچستان، ۲۷ نفر از نیروهای پاسدار لشکر ۱۴ امام حسین اصفهان به شهادت رسیدند. گروه تروریستی جیش العدل، مسئولیت این حمله تروریستی را بر عهده گرفت؛ اقدام تروریستی که همزمانی‌اش با نشست ضدایرانی آمریکا در لهستان (نشست ورشو)، معنادار شد.

دلار و اعتراضات مردمی

اعتراضات مردمی در شهرهای ایران نیز از مهم‌ترین اتفاقات سال بود. اعتراضاتی که با هدف فشار شدید اقتصادی بر مردم وارد شد که همچنان ادامه دارد با این حال معاون اول رئیس جمهور گفت: «خدا را شکر سال را با موفقیت به پایان رساندیم!»

خالصه سال ۹۷ با تمام فراز و نشیب‌هایی که داشت، به پایان خود نزدیک شد. مواردی که می‌شد به آن‌ها اشاره کرد زیاد است. تلاش‌های آمریکا برای به صفر رساندن صادرات نفت ایران، تهدید ایران، به بستن تنگه هرمز، «اینسکس» و حواشی آن، اقدامات سینوسی‌وار اروپایی‌ها در برقراری ارتباط تجاری با ایران و ادامه دادن به برجام، دستگیری فعالان محیط‌زیستی و دادگاه‌های مفاسد اقتصادی و... سال سختی بود. شاید خلیه سخت و نگران‌کننده‌تر آن است که گفته می‌شود سال ۹۸ اثر تحریم‌ها بیشتر نمایان خواهد شد و فشار اقتصادی هم بیشتر... و البته مسئولان می‌گویند این طور نیست. وزیر کشور اخیراً گفت که سال ۹۸ سخت‌تر نیست و نباید سیاه‌انمایی شود. اسحاق جهانگیری هم که معتقد است سال ۹۷ را با تمام مشکلات و فضا‌ها را با موفقیت پشت سر گذاشتیم. یکی از صدقات‌های آن حتماً صاف گوشت و مرغ و کوبنیسم بود!

امیدواریم سال ۹۸ سال بهتر و پررونق‌تر و کم‌اختلاس‌تر باشد!

انقلاب، راهی دفتر رئیس جمهوری شد؛ بنا بر جزئیاتی که برخی رسانه‌ها پس از پایان این سفر از ماجرای سفر محرمانه اسد نوشتند؛ روحانی یک روز پیش‌تر در جریان موضوع قرار داشت و دعوت از وزیر خارجه در اختیار او بود. با این همه رئیس جمهوری ترجیح داد حتی تا ساعتی قبل از رسیدن، موضوع را با کمتر کسی در میان بگذارد و همین امر، موجب بعد از نگزشتن سرچشمه سوریه در هنگام دیدار شد. اسد را بعد از دیدار دوم، پس از حدود چهار ساعت حضور در پایتخت ایران با سردار سلیمانی به سمت فرودگاه و او به دمشق رفت؛ تا زمانی که او به محل استقرار خود در پایتخت سوریه به رسید، عکاسان و فیلمبرداران در قریطینه قرار داشتند و بعد از آنکه پیام فرامانده رسید، اطلاع‌رسانی‌های محدود و سپس خبررسانی وسیع صورت گرفت.

اما این همه ماجرا نبود. خبر ندانن به «وزیر خارجه» دلخوری «ظریف» و استعفا ی شبانه او را به دنبال داشت.

او با انتشار پستی در صفحه اینستاگرام خود ضمن تبریک روز مادر نوشت: «از بزرگواری مردم عزیز و دلاور ایران و مسئولان محترم در ۶۷ ماه گذشته

یکی از مهم‌ترین اخبار

سیاسی سال ۹۷: استعفا ی

خبر ساز «محمدجواد ظریف»

بود که چندساعت پس از

سفر به شدت محرمانه و

اطلاع‌رسانی نشده «بشار

اسد» به ایران صورت گرفت

بسیار سیاسی‌گزارم. از ناتوانی برای ادامه خدمت و تمام کاستی‌ها و کوتاهی‌ها در دوران خدمت صمیمانه پوزش می‌خواهم.»

این پست که خبر از استعفا ی آقای وزیر می‌داد، بازتاب بسیار گسترده‌ای در رسانه‌های دنیا داشت و به واکنش‌های بسیاری مواجه شد. ظریف دلخور بود که چرا نهاد ریاست جمهوری او را در جریان سفر رئیس جمهور سوریه قرار نداده و معتقد بود این امر باعث خدشه‌دار کردن او به عنوان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی شده است. نهاد ریاست جمهوری و در رأس آن‌ها «واعظی» مدعی شدند که همه چیز به خاطر یک «ناهماهنگی» رخ هم انتخاب شد.

نمایندگان مجلس، چهره‌های سیاسی از هر دو طیف اصولگرا و اصلاح طلب و البته مردم، خواهان ماندن «ظریف» و پس گرفتن استعفا شدند. تلاش‌ها و رایزنی‌ها برای مقاعد کردن او به ماندن آغاز شد و در نهایت با مخالفت رئیس جمهور با این استعفا، داستان خاتمه پیدا کرد و وزیر به وزارتخانه برگشت. در حالی که برخی رسانه‌ها از مرقومه رهبر انقلاب خطاب به وزیر خارجه خبر دادند و نوشتند رهبری این استعفا را در شرایط کنونی به «مصلحت» ندانسته‌اند.

دیدار حساس و استراتژیک در عراق
در آخرین روزهای سال ۹۷ «روحانی» به عراق رفت. سفری سه روزه که مهم‌ترین بخش آن دیدار رئیس جمهور کشورمان با آیت‌الله سیستانی

«من آنجا توضیح دادم که این موضوع در رابطه با بحث بودجه است، قبل از سال بحث‌هایی در خصوص بودجه سال ۹۸ انجام شده بود که رهبر معظم انقلاب نظری را به سران قوا منعکس کردند که بودجه سال ۹۸ متناسب با شرایط تحریمی تغییرات لازم را داشته باشد.»

در رابطه با بودجه ۹۸، بازهم پای مجمع به میان کشیده شد و این مجمع در دو مورد با مجلس مخالفت کرد و برخی نمایندگان این اقدام را مصداق ورود مجمع به قانونگذاری و موازی کاری با مجلس دانستند.

فوت رئیس مجمع تشخیص

تا صحبت از مجمع تشخیص مصلحت است، یادی هم از رئیس فقید این مجمع کنیم: آیت‌الله هاشمی شاهرودی که پس از مدت‌ها تحمل بیماری امسال دار فانی را وداع گفت. داستان سفر آیت‌الله به آلمان برای معالجه و ویزیت شدن توسط پروفیسور سسمیچی که سال قبل اتفاق افتاد، تا مدت‌ها نقل محافل بود. در چندماه پایانی عمر، آیت‌الله شاهرودی در جلسات مجمع حضور نداشت و در آخرین تصویری که از حضور او در این مجمع به یادگار ماند، چهره شکسته و بدن نحیف و لاغر شده آیت اله بسیار مورد توجه عکاسان قرار گرفت.

دوران جدید ریاست «رئیس» و «املی لاریجانی»

جانشینی آیت‌الله املی لاریجانی به جای مرحوم هاشمی شاهرودی، از دیگر اتفاقات مهم امسال بود. مدت‌ها بود که شایعه رفتن آیت‌الله املی لاریجانی از دستگاه قضا شنیده می‌شد. البته صحبت از کنار رفتن املی لاریجانی بود، اما در نهایت رئیس دستگاه قضا به مجمع تشخیص مصلحت رفت و هم عضو شورای نگهبان شد و هم رئیس این مجمع. از همان زمان هم شنیده‌هایی درباره آمدن رئیس به جای املی لاریجانی شنیده می‌شد که سرانجام به حقیقت تبدیل و حجت‌الاسلام رئیسی به عنوان رئیس جدید دستگاه قضا معرفی شد. مراسم تودیع معارفه ۲۰ اسفندماه برگزار شد. چندروز بعد، «رئیس» در افتتاحیه ششمین اجلاس هی خبرگان رهبری، به عنوان نایب رئیس اول خبرگان رهبری هم انتخاب شد.

درباره جانشین رئیس در تولیت آستان قدس هم از افراد مختلفی نام برده شده و گفته می‌شود همزمان با حضور رهبر انقلاب در مشهد در نخستین روز از سال ۹۸ برای سخنرانی در حرم رضوی، تولیت جدید این آستان هم انتخاب خواهد شد.

بزرگ‌ترین شوک خبری سال

و اما قطعاً یکی از مهم‌ترین اخبار سیاسی سال ۹۷؛ استعفا ی خبر ساز «محمدجواد ظریف» بود که چندساعت پس از سفر به شدت محرمانه و اطلاع‌رسانی نشده «بشار اسد» به ایران صورت گرفت. اسد روز ششم اسفندماه با یک هواپیمای ایرانی، دمشق را به شکلی کاملاً محرمانه، همراه با سردار سلیمانی به مقصد تهران ترک کرده بود. موضوع سفر رئیس جمهوری سوریه از مدت‌ها قبل در دستور کار بود، اما روز و ساعت به شدت سری تکه داشته می‌شد و شاید کمتر از انگشتان یک دست می‌دانستند که او چه زمانی به تهران خواهد آمد. لاریجانی خودش هم در جمع خبرنگاران گفت:

در سال ۹۷ بود. گروه ویژه‌ا سال ۲۰۰۸ خطر